

Poznámka k posloupnosti znamení zvěrokruhu

Sergej O. Prokofjev

Pořadí znamení zvěrokruhu uvedené v první stati této knihy, které tvoří základ pro všechna další pozorování, vyžaduje krátký dodatek, jak ukazují některé otázky, které byly položeny autorovi po uveřejnění dřívějších vydání. Jedná se přitom o problém, že Rudolf Steiner uvádí v mnohých svých přednáškách znamení zvěrokruhu v pořadí od Berana k Rybám, to znamená v pořadí odpovídajícím *fyzickému* pohybu Slunce od východu na západ.

O obráceném pořadí, od Ryb k Beranovi, to znamená ve směru od západu na východ, hovoří Rudolf Steiner zpravidla jen v souvislosti s posunováním místa východu Slunce v jarní rovnodennosti, což se odráží v historickém vývoji ve změně kulturních epoch.

Ze stanoviska anthroposofické nauky o člověku odpovídá první pořadí *procesu probouzení* nebo *inkamace*. To lze pozorovat zvláště zřetelně v embryonální etapě, kde se tvoří celý lidský organismus od hlavy ke končetinám.

V přednášce z 14. června 1924 (GA 327) Rudolf Steiner popisuje určitý okultní proud, který prochází lidským organismem od hlavy ke končetinám, to mikrokosmicky znamená od Berana k Rybám. Tento proud s sebou přivádí *minulá* karma člověka, která je vyjádřena v konstelaci hvězd při jeho narození a určitým způsobem má vztah i k počtí. Tato karma souvisí s životem mezi smrtí a novým zrozením v duchovním světě a je následkem dřívějších pozemských životů. Tento proud proudí za dne, kdy ho člověk prožívá od rána do večera při viditelném pohybu Slunce od východu k západu.

Druhé pořadí znamení zvěrokruhu odpovídá *procesu usínání* nebo *exkamace*, přičemž astrální tělo a Já opouští své éterické a fyzické tělo ve směru od končetin k hlavě, to znamená, že se pohybují mikrokosmickým způsobem od Ryb k Beranovi.

Tento směr pohybu dává Rudolf Steiner ve zmíněné přednášce do vztahu s určitým okultním proudem, který prochází lidským organismem v opačném směru, od končetin k hlavě a který s sebou přináší to, co tvoří základ pro *budoucí* karmu a projevuje se v životě po smrti, stejně jako určuje charakter příštího pozemského života.

Tento proud působí během noci. Odpovídá v makrokosmu pohybu *duchovního Slunce* od západu na východ.

V přednášce z 21. ledna 1917 (GA 174) mluví Rudolf Steiner o tom, že člověk během první fáze posmrtného života, až k úplnému oddělení éterického těla, nese v sobě otisk nebeské konstelace, která byla v okamžiku smrti. Tato nebeská konstelace mu umožňuje, aby postupně získal (v průběhu prvních tří dnů) počáteční orientaci v duchovním světě, kterou potřebuje, aby našel cestu ze západu na *východ*, k pohybu duchovního Slunce (druhá fáze). Neboť jen když ho následuje, může zesnulý vstoupit do objektivního duchovního světa (třetí fáze).

Tyto pokyny Rudolfa Steinera mohou vnést světlo do slov, která kdysi existovala v mystériích: „Uchýlil se do věčného východu.“ To znamená, že zasvěcenec vstoupil vědomě do objektivního duchovního světa ve směru působení sil duchovního Slunce. Během této doby, kdy se uchýlil k východu, pracuje zasvěcenec jako služebník a zprostředkovatel impulsů duchovního Slunce na vývoji lidstva nikoli z pozemských sil, ale ze sil čistě duchovních, které čerpá bezprostředně z vyšších světů.

Tak je třeba také chápat slova Christiana Rosenkreutze, která řekl v roce 1790 před malou skupinou svých žáků ve Vídni, „že se má stáhnout na osmdesát pět let do Orientu a po osmdesáti pěti letech budou moci jeho činnost v Evropě znovu vnímat“ (GA 93, 16. 12. 1904). Takové „uchýlení se na východ“ samozřejmě nemá nic společného s východními náboženstvími nebo nějakými formami tradiční křesťanské moudrosti, ale je třeba ho chápat jako čistě okultní proces vědomého vstupu do nadmyslového světa, aby bylo možno se tam spojit se silami duchovního Slunce. Toto „uchýlení se“ zaujímal původně centrální místo v pravých rosikruciánských mystériích. Neboť v nich byly připravovány zvláště od 13. století ve formě „pravé moderní esoteriky“ (GA 15, II) předpoklady pro spojení lidstva s druhým výše zmíněným okultním proudem, s proudem, který otevírá přístup k *vědomému usínání*, to znamená k vědomému vstupu do duchovního světa, s proudem, který člověku umožňuje pracovat plně vědomě na budoucí karmě a který mu také zjevuje pravdivé poznání tajemství smrti a zmrtvýchvstání na pahorku Golgoty (tamtéž).

Z toho zcela logicky vyplývá, že to, co bylo výše řečeno, bylo uskutečněno okultním a současně uměleckým způsobem v oné malé stavbě, kterou Rudolf Steiner sám označil jako dosud jedinečný pro vnější oči viditelný „rosikruciánský chrám“ a který bývá obvykle nazýván „modelovou stavbou v Malsch“ (pozn. překl. *městečko nedaleko Karlsruhe v Německu*, viz o tom v GA 284).

Tento první „rosikruciánský chrám“, v němž lze rozpoznat zárodek, ze kterého později vzniklo první Goetheanum, byl orientován ve směru od západu k východu. Původně ho chtěl Rudolf Steiner vytesat pouze ze žuly, což mělo ten význam, že měl být pokud možno nepřístupný vnějším vlivům Slunce v jeho fyzickém pohybu po obloze od východu na západ. A měl být osvětlen jen jediným otvorem v kopuli, který měl být umístěn tak, „...že v době jarní rovnodennosti kolem deváté ráno dopadne sluneční světlo na ‚určitý bod* uvnitř stavby“ (ze vzpomínek K. Stockmeyera, tamtéž). Jinak řečeno: v první řadě neměl být při osvětlení chrámu pozorován fyzický pohyb Slunce od východu na západ, ale jeho *duchovní pohyb* od západu na východ, ve směru posunu jarního bodu.

A tato cesta sledováním duchovního Slunce, která vede v moderních rosikruciánských mystériích k vědomému vstupu do duchovního světa, byla v umělecké formě uskutečněna v „modelové stavbě v Malsch“. Na to ukazují obě řady znamení zvěrokruhu, které byly zobrazeny v kopuli po obou stranách a začínaly znamením Ryb - u vchodu na západě - a končily znamením Berana na východě - nad oltářním výklenkem.

Ve vzpomínkách K. Stockmeyera jsou zopakovány instrukce Rudolfa Steinera, které se týkají polohy znamení zvěrokruhu v kopuli, následovně: „Na hlavní klenbě má být vymalován zvěrokruh, počínaje Rybami na západě nad saturnským sloupem“ (tamtéž).

Tak máme v tomto „rosikruciánském chrámu“ viditelné zjevení cesty, která vede dvanácti svátými nocemi od Ježíše ke Kristu, od mikrokosmu k makrokosmu, a která tím vyjadřuje centrální úkol moderní esoteriky, jež je určena přinášet lidstvu poznání kosmického Krista: „Tak může být moderní esoterika vnímána jako pozvednutí Kristových impulsů k hnacímu elementu ve vedení těch duší, které chtějí proniknout podle vývojových podmínek nové doby k poznání vyšších světů“ (GA15, II).